

V luči vere

I ljubimo
svoj dom!

RAFAEL

Glasilo jugoslovanskih izseljencev
v Holandiji in Belgiji

Uredništvo in uprava: Heerlen, Gasthuisstraat 3.
Štev. 4

APRILA 1931

Izdajatelj: D. OBERZAN
Leto I.

VELIKONOČNO VOŠČILO.

Kamorkoli pogledamo dandanes v svet, povsod ista težnja: Kam bo prišlo človeštvo, če bo šlo tako naprej?! Gospodarski zastoj, socialne krize vseh vrst, brezposelnost, to so resna vprašanja, o katerih se danes razpravlja na vseh mogočih konferencah, sejah, zborovanjih. A zdi se, da je vse brez upa, brez moči: vlade, parlamenti, literatura, ljudstva. Vse zgleda kot na pogorišču ali po povodnji ali po strahovitem potresu. Brez glave smo. Na vseh krajih sama vprašanja, vsi fundamenti so na pesku, vse je zavito v meglo. Sedimo v temi. Nebo je sicer polno luči, toda mi ne vidimo več. Slepi smo.

Izrazil se bom bolj jasno. Opoldne je noč, ker so naše oči bolne. Ne vidimo več, ne kakor bi se zvezde katoliške resnice nehale blesteti, temveč ker smo slepi. Pred slepcem lahko prižgeš tisoč luči, pa ne bo videl. Modernemu brezvercu lahko prineseš tisoč jasnih dokazov katoliške resnice, pa ne bo veroval. In ta položaj, ta slepota, ki jo imenujemo zaslepljenost, je naravna posledica greha zoper sv. Duha, ko se trdovratno ustavlja spoznanje resnice. Ta slepota je vedno ena največjih kazni in znanilka težkih preizkušenj.

Ce nočemo več gledati, če s silo zapiramo trepalnice naše-ga razuma, potem ostane samo še eno: sila. Kdor noče poslušati, mora čutiti. Če odpovesta oko in uho, bo govoril Gospod z lakoto, z mečem in ognjem. Prerok Izaija opisuje to z mogočno besedo: Glas Gospodov se glasi: Srce tega ljudstva je zaslepljeno. Njih ušesa so zamašena, njih oči zaprte. In rekel sem: Kako dolgo, Gospod? In Gospod je odgovoril: Dokler ne bodo upostošena mesta, brez prebivalcev, hiše prazne in dežela zapuščena puščava (Iz. 2. 6.) Taka je pot previdnosti. Najprej nevera, potem zakrknjenost, potem zaslepljenost, potem kazen. Vedno, kadar pride zaslepljenost na ljudstva in na voditelje, vedno se treba tresti nad tem, kar ima priti.

Nič boljšega ne moremo želei ubogemu človeštvu v tem brezupnem času, kakor Kristusa — resnico, Kristusa — pot! Jezusa — resnico!

Slepi bodo potem spregledali. Iz ene same Jezusove besede odseva več jasnosti glede najtežjih socialnih vprašanj, kakor iz vseh modernih knjig. Otrok z malim katekizmom ve več, kot brezverni univerzitetni profesor z zlatimi očali.

Druga naša velikonočna želja: Jezus pot!

Nespamet je iskati, boljše, finejšo, bolj praktično, bolj moderno pot iz zmede kot je pot krščanstva. Krščanstvo Kristusovo pozna tri glavne postaje: Betlehem — ali uboštvo, Nazaret — ali delo, Golgota — ali trpljenje. Temeljne postavbe praktičnega prščanstva: jaslice, delavnica, križ. To se pravi: uboštvo, delo, trpljenje. Temeljne postavbe so za

vse! Temeljne postavbe veljajo za vedno. Pri temeljnih postavah ni nobene izjeme.

Prva fundamentalna postava krščanstva: jaslice — uboštvo. Moderno življenje se imenuje z gospodarskim izrazom: kapitalizem in socializem, v sv. pismu: ples in zlato tele. Moderna družba pozna samo eno lakoto, samo eno žejo: imeti mnogo, mnogo. Ljudje se do krvi pehajo za denarjem in za uživanjem. Pridobivati, kupičiti, izžemati, to je podedovani greh naše dobe. To blazno divjanje za svetnimi blagri lahko uredi samo duh iz Betlehema: Ubogi Jezus v siromašnih jaslicah.

Druga fundamentalna postava krščanstva: Nazaret — delo. Zemlja ne bo nikdar več paradiž brez dela. Nebes na zemlji, ki nam jih obetajo nekateri, nikdar ne bo. Delati bo treba vedno. Samo eno bo rešilo človeštvo propada: Nazaret. Delo je zavest vesti, delo je služba božja.

Tretja fundamentalna postava krščanstva: Kalvarija — trpljenje. Kalvarija ni samo gora pri Jeruzalemu. Kalvarija je svet. Žrtev trpljenja je največičastnejša oblika službe božje in zato moramo zopet in zopet korakati na Kalvarijo.

Toda, kdor bi samo občudoval lep ustroj, krščanstva, ta nima pojma o krščanstvu. Kaj je kristjan? Kristjan je človek, ki v njem živi, misli, govori dela in vlada Jezus. Kristjan je nekaj nad naravo vzvišenega, nadnaravnega: otrok božji. Kdor tega ne ve, je pozabil na poglobljeno vprašanje katekizma. Kdor pa hoče biti otrok božji, ta mora zajemati iz studencev nadnaravnosti, ki so zakramenti in molitev.

Toliko je gotovo: Samo svetniki morejo rešiti svet v težkih časih katastrofe: sveti otroci, sveti očetje, svetniške matere, svetniški državniki, svetniški delavci! Tisti, ki živi v njih Jezus.

Naše velikonočno voščilo torej:

Kristusa v naše domove, Kristusa v naše družine, Kristusa v naša srca! Kristusa — ubogega, Kristusa — delavca, Kristusa — trpina! Brez Njega ne moremo ničesar! Jezus — ali katastrofa.....!

Čudna ženitev. Boštjan: „Slišal sem, da se hočeš oženiti s svojo dekle, ki ti že več let izmika in krade?“

Jurče: „To je res! Pa glej, to je pametno. Ako jo vzamem v zakon, dobim izlepa vse svoje reči nazaj.“

* * *

Ze kaznovan. Sodnik: „Ali ste že bili kdaj kaznovani?“ Obtoženec: „Da, oženil, sem se!“

* * *

Mati: „Kaj vlečeš mačko za rep?“

Ivan: „Saj je ne! Samo za rep držim, mačka pa vleče.“

SLUŽBA BOŽJA V APRILU.

Radi velikonočnega spovedovanja je red službe božje nekoliko spremenjen. Vršijo se slovenska služba božja:

- 5. aprila ob 9. uri v Nieuw Einde.
- 6. aprila ob 9. uri v Eysden (Belgija).
- 12. aprila ob 9. uri v Lindenheuvel.
- 19. aprila ob 9. uri v Gezellenhuis Emma.
- 11. uri v Spekholzerheide.
- 26. aprila ob 9. uri v Nieuw Einde.
- 11. uri v Brunssum.
- 3. maja ob 9. uri v Winterslag (Belgija).

V vseh krajih, kjer je služba božja ob 9., se spoveduje en dan prej pop. od 4—7 ure in na dan sv. maše od 7—9 ure dop.

NAŠIM ŽENAM.

Mati, ti si središče družine, gorišče, iz katerega izvira in se izliva ogenj telesnega in duhovnega žizljenja v vse ude družine, v glavo, ki je mož, in v druge ude, ki so otroci. Kakršno je srce družine, tako bo tudi njeno življenje. Če je srce zdravo, to je če si ti krepostna, bo zdrava družina, če se ti zanemarjaš, žena, zanemarljiva bo družina.

Ali naj ti to dokažem?

Stara, zelo stara tožba žen je: Ah, zakaj so naši možje vse druge raje, nego doma? Raje ima gostilno kot dom, in kupico raje ko svojo ženo. To je večkrat gola resnica, žalibog. Nihče ne more tega tajiti. Kar težko je človeku, kajne? Ko pomisli, koliko nepotrebnega cvenka se tam pocvenka, koliko časa zabije, koliko strupa po dolgi dolini zlije. Včasih si človek želi, da bi Bog poslal angela z veliko metlo, ki bi vse nepotrebne pivnice in oštarije pometel s sveta. Pometel bi z njimi toliko nezgod in toliko družinskih preprirov.

Pa daj roko na srce, ljuba mamica, ljuba Evina hči, ki se vsaka tako rada izgovarja na moža! Kaj, ko bi se enkrat resno vprašala: Kaj je temu vzrok? Že vem, kaj mi boš odgovorila: Mož je štor, nima ljubezni, kakor nima obsekano drevo življenja v sebi. Goba je, ki hoče biti vedno vina polna. Družina mu je deveta vas, a karte, kupice in morda še kaj več to mu je prijetna muzika, po njenem taktu se tako prijetno pleše. Sedaj pa vprašajva moža, kaj pa on pravi na to? Ej, on kot vreden sin Adama bo zvrnil krivdo na svojo ženo. Nikjer drugje bi ne bil raje, kakor doma, pravi, samo če bi bilo mogoče zdržati doma. Zakaj pa ni mogoče? Skomigne z ramami in gre, možiček tvoj.

Ce je pa bolj korajžen, tvoj življenski tovariš, se bo upal izdati: Ej, veste, prijatelj: človek bi rad imel dom snažen in čist. Če sem ves dan v jami in pridem črn domov, s tem ni rečeno, da mora biti tudi dom črn in umazan. Če sem jaz ves dan v prahu in dimu, bi rad imel dom, ki ne bo poln saj in smeti, da je boljše podoben hlevu kot poštemu domu.

Mogoče je to samo prazen izgovor, kakor pravimo. Izgovor je dober, če ga pes na repu prinese, pravimo. Morda je samo izgovor. Recimo pa za slučaj, da to ni le izgovor, ampak resnica. Sam sem bil že dostikrat priča nesnage in nereda v marsikaterem domu: miza je stala na glavi, stoli na omari, obleka kar po tleh razmetana, vse je kričalo, kričalo po snagi, po redu in usmiljeni roki, ki bi jih rešila iz sužnosti nereda. Če ima torej mož smisel za red in snago, za božjo voljo, kako se naj potem počuti domačega v takem brlogu. — Ali naj se krega, prepira, jezi, preklinja? Enkrat, dvakrat še kaj reče, nazadnje je pa sam sit vsega in si išče dom med vinskimi bratci ker mu ga žena noče dati, kakoršnega bi rad imel in bi mu lakho dala.

Ja, ja, tisti, ki ima le pero v rokah, lahko tako govori in ima snažno, sobico, kakor bi jo iz škatljice vzel, če hoče, mi pa ki imamo razne Micke in Janeze in Uršike, ki so navidez ustvarjeni le zato, da delajo nered in nesnago, že

vemo, kakšna nadloga je to, držati stanovanje pri toliki otroški golazni. Tako bodo govorile prizadete mamice. Jaz jim pa odgovarjam: Razumem, veliko otrok, veliko dela. Snažiš, pa vse zastonj, nazadnje se naveličaš. Razumem. Pa daj, spoznaj vendar, da se bo ves ta trud bogato obrestoval z zadovoljnostjo in srečo tvojega moža. Veš kaj, ti mamica, ki imaš toliko nerednežev v svoji hiši, pa bi malo omejila oblike pri sosedah, ej, koliko več časa bi ti bilo na razpolago za domače gospodinjstvo in domače delo v hiši in koliko več solnca bi potem bilo v družini.

In koliko več solnca bi potem bilo v družini, če bi bilo malo takih žena, kakor sem jih nekoč videl sam. Cela tropa jih je bila. Šušlanje in šepetanje kakor morje. Bogve, kaj so obračale in obrnile. Pa čuj! Tovarne zapiskajo. O, za božjo voljo, mož bo vsak čas doma. Ob petih pride mož in bo hotel večerjo — in razpršile so se, kakor piščeta, ko jih jastreb zapodi. To je morala biti dobra večerja. Dober tek, ljubi mož! Pa se jezijo naše žene in matere, da možje ne marajo biti doma, in si iščejo druge utehe in pokoja. Da, ko bi ljube žene bile tako dobre in bi boljše postregle svojim možem, bi ti prav gotovo ne iskali druge tolažbe, da si prevežejo želodec in dušo. — E, saj ni grof, bo že jedel! Pa spacajo nekaj skup — za moža, trdega delavca, ki se peha od zore do mraka za družino. Žena, žena, stara resnica je, da gre tudi pot do srca skozi želodec. Kajne, da si bodeš vzela to resnico k srcu, če je mogoče doslej še nisi poznala. Kaj te stane, če se navadiš točnosti, snage in dobre postrežbe? Videla boš, da ti bo ta majhen trud stotero poplačan z vdanostjo in ljubeznijo moža in ne bo ti več silil k tujim mizam in ne bo več iskal drugje, kar bi mu morali dati ti.....

In še tretjo resnico si vzemi k srcu: S kapljico medu ujameš več muh kakor s celim sodom jesiha. Glej, če žena vse leto ne pokaže nobenega veselja v obrazu, je venomer čemerna in kislja, kakor da bi bila vse sode jesiha na celem svetu popila, pika, zbadā, rani, kjer le more, ali nima mož pravice uiti? Še živinčce zbeži pred obadi, kaj ne bi mož pred obadom v ženskem krilu? Ne reče nobeden, da nima gospodinja dela čez glavo in skrbi na kupe, da bi morala biti vse leto njena pot z rožami in smehom posejana, ampak toliko bi se pa že lahko premagovala, da bi mogel človek pri njej vsaj vzdržati, da ne bi bila neznosna kakor so obadi na paši.

O, ko bi mogle žene sedaj zvedeti, kdo jim je zapisal tole pridigo.....? Ne, to je pa res preveč, saj še noben misijonar kaj takega ne pove. Da, vem, žene, ne bi ostala vsa moja rebra cela, ko bi zvedele za moje ime. Ali, hvala Bogu, urednik mora molčati! Toda v tolažbo povedano:

Mnogo imamo tudi pridnih žena in mater, ki žrtvujejo svoj dan in svojo moč blaginji družine. Mnogo je še žena, ki so odprti pristan miru in tolažbe možem, kamor se mož vedno rad zateče v urah težav in bridkosti. In med temi materami ste gotovo tudi ve. Gornje besede sem zapisal le o onik gospodinjah, ki jih ve, dobre naše žene, ne poznate; jaz jih pa poznam. In da ne postanete ve, kakor so one, sem vam jih naslikal.

Ostani torej snažna, redna in vedrega obraza, ti naša slovenska žena, in ponosen bom na tebe, jaz tvoj

slovenski mož.

ZA SMEH.

- A. „Stoj, to ni lepo ako tepes nasprotnika, ko je na tleh!“
- B. „Seveda, ko bi pa ti vedel, kako težko sem ga spravil na tla, bi pa drugace govoril.“

• • •

Srecen pas. Mali Jozek rece domacemu psu: „Oj, perun, kako si srecen in ti je dobro! Ni se ti treba umivati, ne cesati, pa tudi v solo ti ni treba iti!“

HOLANDIJA.

Konzulat Kraljevine Jugoslavije v Heerlenu.

Nassaustraata, velik državni grb z napisom „Consulaat van Joegoslavie“ se je pokazal na poslopju „Amsterdamsche Bank“ — imenovanje jugoslovanskega konzula v osebi g. J. H. Dupont je formalno izvršeno.

Z največjim zadovoljstvom je sprejel naš narod vest o tem nad vse pomembnem imenovanju, saj je bil doslej naš najbližji konzulat v nad 200 km oddaljenem Rotterdamu. Osebnost novega g. konzula in visok položaj, ki ga zavzema, sta nam porok, da nismo dobili le izvrstnega zastopnika naše Kraljevine, temveč še predvsem velikega prijatelja, ki globoko pojmuje dušo naroda, ki ga bo zastopal.

Gospodu Kr. Konzulu želimo ob nastopu, da bi njegovo delo obrodilo veliko sadu v čast naši domovini, v prosep prijateljskih odnošajev do Nizozemske in v blagor narodu našemu-izseljenemu, ter nam je posebna čast, biti tolmač izraza udanosti in spoštovanja vsega našega jugoslovanskega naroda v Limburgu!

Op den 22 Maart l.l. wapperde de Joegoslavische vlag in de Oranje-Nassaustraata, het Joegoslavische wapen met opschrift: Consulaat van Joegoslavië verscheen boven den ingang van de woning van den directeur der Amsterdamsche Bank, den Heer J. H. Dupont, bij diens benoeming tot consul van Joegoslavië.

Met de grootste voldoening heeft ons volk de tijding dezer gewichtige benoeming ontvangen, daar tot nu toe het dichtst nabij gelegen consulaat op 200 K.M. afstand van Heerlen, n.l. te Rotterdam gevestigd was.

De hooge positie, die de nieuwe consul bekleedt, is voor ons een waarborg, dat wij in hem een voortreffelijken vertegenwoordiger van ons Koninkrijk gekregen hebben. Bovendien is hij bekend als een groot vriend van de Joegoslaven, wier mentaliteit hij volkomen verstaat.

Wij wenschen den WelEd.Gestr. Heer Dupont, Koninklijk Consul, bij de aanvaarding van zijn hoog ambt, dat zijn arbeid veel vruchten afwerpt ter eere van ons vaderland, tot versterking van de vriendschappelijke betrekkingen met Nederland en tot welzijn van onze immigranten. Wij achten het een bijzondere eer, tolk te mogen zijn van den trouw en eerbied tegenover de autoriteit van ons Joegoslavisch volk in Limburg.

Društveno gibanje.

Društva so imela svoje redne mesečne sestanke, pri katerih so se vršila predavanja, napovedena v 3. številki našega lista. Obisk je bil povsod jako lep, sicer so obsegali programi sestankov navadna mesečna poročila.

Društveni odbori intenzivno sodelujejo pri propagandi med našimi ljudmi, da vsi zadoste velikonočni dolžnosti. Nekateri odborniki so pri tem posebej hvale vredni. Dovolimo si tozadevno na prvem mestu omeniti društvo iz Spekholzerheide, ki je sicer najmlajše, katerega člani so vsi skupno poklekili k sv. obhajilu.

Predavanja g. Oberžana pri društvih v mesecu aprilu odpadejo, to pa radi prezaposlitve s spovedovanjem.

Pevovodjo imamo!

Koliko povpraševanja je bilo zadnje mesece: Kdaj vendar pride organist? Pa ta kaplan ga ni naročil in ga ni, če tudi je že davno obljubil. Da vam zaupam: Dospel je cel kup ponudb za organista — in izmed teh pravega izbrati, ni lahko. Pa naš kaplan je imel to pot srečo: ne le pravega, jako dobrega je izbral. 8. marca se je pripeljal g. Alojzij Kronovšek — tako je namreč ime g. organistu — naravnost iz Savinjske doline sem v našo Holandijo. Kar zašumelo je po društvih: pevovodja je tu!

Da, pevovodja je tu, dober, blag mož, najlepših let, vaje sicer bolj peresa ko pa težkega dela, vendar je neustrašeno poprijel za odkazano mu delo pri rudniku. Znamo, da je prišel med nas rudarje z najgloblji idealizmom, da zanese med nas prelepo slovensko pesem, zato smo mu tudi hvaležni prav iz srca, da se je odločil med nas in mu kličemo prav iskren: Dobro došel!

Od nas je pa sedaj odvisno, da g. pevovodjo pošteno zaposlimo, kakor si to on sam želi. Zato: pevci na plan! Vsi v pevske odseke naših društev!

Kr. Poslanik g. B. Hristič odhaja.

Iz uradnih virov smo doznali, da je premeščen naš Kraljevi Poslanik iz Haaga v Atene (Grčija). Bil je g. Hristič prvi Kr. Poslanik v Holandiji — kakor znano smo prej spadali pod poslanstvo v Londonu. Niti eno leto ni bil med nami mož, ki nam ni bil le najvišji predstavnik naše očetnjave, nega pravi oče nas ubogih izseljencev. Zato mu je bil pa narod tudi globoko udan in hvaležen. Njegov de-

mokratski nastop v majniku 1930 o priliki blagoslovitve društvene zastave v Eygelshoven, kateri je kumoval in ob njegovem obisku dne 30. nov. l.l., ko je predal „Zvezi dručtev sv. Barbare“ prekrasno sliko Kralja Aleksandra v znak priznanja društvemu delu, ostane vsem gotovo v najlepšem spominu. G. Hristič se je vedno najintenzivneje zanimal za naše društveno življenje in ga spremljal z največjimi simpatijami. Sam se je bil prepričal na svojih posetih, kako zvesto je naš narod vdan domovini in kralju. Bil je g. Poslanik mož, ki je imel srce za pereča socialna vprašanja naših delavcev; siromakom, ki niso bili sami krivi svojega siromaštva, je velikodušno priskočil na pomoč.

V kratki dobi svojega bivanja v Holandiji je g. Hristič izredno veliko storil v odnošajih med Jugoslavijo in Nizozemsko, zlasti kar se tiče ekonomskih vprašanj. Tako se je n. pr. dvignil v enem letu jugosl. export v Nizozemsko za celih 30 milj. dinarjev in nizozemski import v Jugoslavijo za 18 milj. dinarjev. Omenili bi tukaj tudi krasno uspeho vinsko in sadno razstavo Jugoslavije v Rotterdamu in Amsterdamu l. 1930, kakor propagando za našo narodno umetnost med holandskimi krogi. Za svoje zasluge je bil od holandske kraljice odlikovan z visokim redom Oranje-Nassau.

Visokemu dostojanstveniku, ki nas zapušča te dni, kliče „Rafael“ v imenu vseh jugoslovanskih izseljencev v Holandiji:

Za veliko Vašo naklonjenost, g. Minister in Kr. Poslanik, s katero ste spremljali delo naše in naših društev, hvala Vam lepa! Na novem službenem mestu želimo prav tako mnogo uspeha!

Drobne vesti.

Pisarna Kr. Konzulata v Heerlenu, Oranje-Nassaustraata 13. začne uradovati 13. aprila. Pisma se pošiljajo na naslov: Konzulat Kraljevine Jugoslavije, Heerlen. — Natančnejša navodila slede v prihodnjo številki „Rafaela“.

Socijalni večeri. Prav imenitno so se obnesli dosedanji trije. Pri zadnjem smo čuli zelo zanimivo predavanje: Brezposelnost in nje vzroki.

Prihodnje predavanje se vrši na Velikonočni torek 7. aprila točno ob 6. uri zvečer. Predaval bo g. Maenen, predsednik R. K. Werkliedenbonda: o holandskih socialnih in kulturnih organizacijah (Werkliedenbond-Mijnkerkersbond). O važnosti predmeta ni treba govoriti, saj so tudi vsi naši

delavci organizirani pri Werkliedenbondu. Pričakuje se torej najčastnejši obisk.

Volitve v bolniško blagajno. „De Mijnwerker“, glasilo holandskih kat. rudarjev je prinesel v svoji 10. številki z dne 7. marca tudi v slovenščini pisan članek „boj se pricenja“, v katerem pojasnjuje pomen volitev za bolniško blagajno, ki se vrše 12. maja pri vseh rudnikih. Preobširno bi bilo ves članek ponatisniti.

Slovenski rudarji! Le eno bi opomnili mi: Vi veste, kaj je nam Jugoslovanom že koristil R. K. Mijnwerkersbond. Vi veste, da imate vsi ki ste 21. let stari, pravico voliti upravni odbor bolniške blagajne. Torej vam kličemo: 12. maja vsi na volišče in volite zaupnike vaše stanovske organizacije R. K. Mijnwerkerbonda!

V Jugoslavijo se odpeljemo Jugoslovani iz Belgije in Holandije 1. 1932 s posebnim vlakom. Zelimo, da bo to naše potovanje v domovino najsijajnejše, kar smo jih doslej priredili. Zato: Društva pripravljajte se! Ljudje varčujte! Začnite takoj danes devati goldinarčke na stran!

Odbor „Zveze“.

Bolniki v bolnici Heerlen. Poleg Zoreta, Vidakoviča, in Zabalnika so prišli v febr. in marcu na novo v bolnico: Kukovič Franc, ki mu je koleno stopilo s sklepa, Ivan Zaradić iz Eygelshoven, Oudstr. 3 je bil prve tedne jako slab, podsulo ga je v jami kamenje, sedaj se je že precej opomogel, vendar bo še moral dolgo ostati v bolnici, A. Pogljajen iz Heerlerheioe je bil potolčen po nogi, Čepin Anton, iz Nieuwenhagen, Mešiček Jozef iz Brunssuma, Hriberšek Marko in Leskošek Karl iz Chevremonta trpe na prehlajenju oz. reumatizmu.

V ženskem oddelku sta bili Angela Razoršek iz Terwintselna in M. Goluh iz Rumpen operirani. Ena drugi šicer ne želita bolezni, vendar sta veseli, da sta se znašli skupaj v bolnici, da njima ni dolgčas.

Umrli je dne 28. febr. 1931 v bolnici Kerkrade ga. Antonija Biderman, rojena Terbovc.

V Lindenheuvel je obolel na hripi g. Ivan Pouh, prejšnji predsednik društva, stanje se mu zboljšuje.

Vdovi pokojnega Ernest Močnika so poklonili člani društva sv. Barbare dar 43— fl. Plemenitim darovalcem najlepša hvala!

BELGIJA.

A. Hribar:

Visok obisk.

V nedeljo 15. marca je obiskal Minister in Kr. Poslanik v Bruselju g. Dr. Milan Milojević delavski revir v Limburgu, kjer živi nad 3000 naših ljudi. Spremljala sta g. Poslanika pomočnik izseljeniškega komisarja g. Krajnc in tiskovni attaché g. Bogdanovič.

Visoki gostje so posetili naše kolonije v Winterslagu, Waterscheiu in Eysdenu. Povsod so bili deležni prav lepega sprejema. Naši ljudje so bili nad vse veseli, da se je hotel predstavnik naše kraljevine sam prepričati o gospodarskih in socijalnih razmerah rudarjev, ki danes niso povsem povoljne. Vsled velikega zanimanja g. Kr. Poslanika za rudarske razmere in radi svojega ljubeznivega nastopa je prišlo pri obiskih med našim ljudstvom spontano do navdušenih vzklikov kralju, domovini in visokemu gostu. Zlasti lep sprejem so priredili Jugoslovani v Eysdenu, kjer se je v dvorani „Apollo“ zbralo do 500 naših ljudi. V imenu društev sv. Barbare in pevskega odseka je pozdravil g. ministra g. Fr. Turšič, v imenu podpornega društva g. I. Paulič, pridna Katra Černejeva mu je pa poklonila krasen šopek svetlic. Pevsko-tamburaški odsek je s svojimi pesmimi in godbo prav prijetno presenetil odličnega gosta. Po pozdravih se je dal g. minister slikati sredi priprostih delavcev in otrok, kar je napravilo na naše ljudi najbolj utis.

Nezaposelnost v Belgiji.

„Novi Iseljenik“ prinaša poročilo, da je tudi v Belgiji nezaposelnost prov občutna in da stalno raste, kar potrjujejo tudi poročila belgijskih listov. Po poročilih je v Belgiji do 100.000 brezposelnih. Več naših rojakov, ki so postali brezposelni, je potevalo peš do konzulata ali Poslanstva, da bi jih ono spravilo v domovino, kar je pa zelo težko, ker ni kredita.

Blagoslovitev zastave društva „Jedinstvo“ v Seraing.

Sijajno uspelo narodno manifestacijo je doživela naša jugoslo. kolonija v Seraing pri Liege (Lüttich) dne 22. marca 1931. Društvu „Jedinstvo“, ki obstoja še le malo časa, a šteje že izredno lepo število članov, je bila darovana od strani g. Poslanika in poslaniškega osebja iz Bruselja krasna zastava, katere proslave se je udeležil g. Poslanik z vsem uradništvom kr. Poslanstva, dalje izseljeniški komisar g. Jerič in g. Krajnc, guverner belgijske province iz Liege, zastopnik belg. ministra za delo, vsi naši častni konzuli v Belgiji, zastopniki tiska in mnogo drugih prav odličnih gostov. Blagoslovni obred je izvršil po naročilu g. škofa iz Liege naš jugos. izseljeniški duhovnik. Pevski zbor jugosl. visokošolcev v Liege je prepeval naše narodne pesmi in himno. G. Poslanik je izročil predsedniku društva sliko Njegovega Veličastva Kralja Aleksandra v znak velike simpatije, s katero spremlja narodno delo društva. Burni aplavzi in aklamacije Njegovemu Veličanstvu po govoru predstavnika kraljevine niso hotele ponehati. Res, nad vse sijajen dan narodne manifestacije!

V Eysdenu je umrla dne 23. febr. previdena s sv. zakramenti ga. Ivana-Frančiška Sterban roj. Pirc, žena splošno znanega „dicke Franz-a“ v Eysdenu.

Winterslag. Odišel je v domovino član društva sv. Barbare g. Anton Brulc. — V Južno Ameriko odide naš rojak Jožef Božič. Po 40 letnem težkem delu v rudniku si je zaželel zasluženega pokoja, ki ga hoče uživati v daljni Ameriki pri svoji hčeri.

Nagloma je umrl dne 10. marca član društva sv. Barbare g. Nikolaj Bizjak. Ko se je po končanem delu v kopalnici oblačil, je padel skupaj in v nekaj trenutkih izdihnil. Pokojni, ki je bil blage narave, med rojaki zelo spoštovan, zapušča ženo in 6 otrok, namlajši ima komaj 6 let. Rojen je bil Bizjak 1. 1882 v Arto pri Krškem. — Društvo mu je oskrbelo krasen pogreb, ki so se ga udeležili vsi Slovenci.

IZSELJENIŠKA VPRAŠANJA.

Skrb domovine za izseljence.

Družba sv. Rafaela v Ljubljani. Vsakemu izseljencu je poznana ta družba, če vam pa ni, vas hočemo v naslednjem seznaniti z njo.

Zelo kratka je doba obstoja sedanje Družbe sv. Rafaela, vendar lahko ponosno pokaže na svoje delo in na nemajhne uspehe. Dvojni je cilj, ki ga zasleduje Družba: prvič pomagati izseljencu v verskem in karitativnem oziru, drugič pa tudi vzbuditi narod v domovini, da se začne za nas v tujini bolj zanimati.

Izseljenci v Holandiji in Belgiji sami vemo, kolikokrat smo že bili deležni naklonjenosti imenovane družbe. Naše knjižnice in šolske knjige, ki smo jih prejeli za naše otroke, so bile v veliki večini njen dar. Koliko težkih tisočakov je že rešila Družba svojcem v domovini vsled smrtnega ponesrečenja tega ali onega. Iz „Izseljeniškega Vestnika“ zjemamo vest, da je dosegla Družba očetu v Holandiji ponesrečenega rojaka I.G. odškodnino 300-din mesečno in zavarovalnino 3380-din, materi umrlega L.U. istotako odškodnino 300-din mesečno. Družba se zelo trudi, da ohrani in vpostavi zvezo med izseljenci in domovino. Odgovarja na vsa vprašanja izseljencev, jim preskrbi Domovnice in druge listine.

Družba izdaja četletno „Izseljenški Vestnik“, v katerem objavlja razne predpise in nasvete izseljencem. Uredništvo želi, da bi naši izseljenci, raztreseni po celem svetu, pošiljali dopise v ta „Vestnik“, da bi tako postal list glasilo našega svetovnega slovenskega izseljenišтва. V tem listu naj bi se srečali in govorili med seboj izseljenci celega sveta.

Na vspodbudo Družbe se je priredila lani 10. nov. po vseh župnijah obeh slovenskih škofij „Rafaelova nedelja“, ko so bili naši domačini poučeni v pridigah in predavanjih o izseljenškem vprašanju.

Kadar prihajajo naši izseljenci na obisk v domovino, jim priredi Družba sv. Rafaela vedno prav slovesen sprejem.

Poročilo, iz katerega zajemamo te vrstice, pa ugotavlja dejstvo, da so med našimi izseljenci se zanimali za Družbo sv. Rafaela samo oni, ki so potrebovali njene pomoči. Mi pa, bratje, smo že vsi potrebovali in bili tudi deležni njene dobrote. Zato končuje „Rafael“ to svoje kratko poročilce z besedami g. predsednika „Družbe sv. Rafaela“, neumornega p. Kazimir Zakrajšek-a:

„Vse naše izseljence, slovenske trpine, razkropljene po celem svetu, pa pri tej priliki srčno pozdravljam in jim kličem: Ostanite nam zvesti! Pridružite se tudi vi Družbi sv. Rafaela! Naša družba naj bo za vas in za nas vez, ki naj nas veže v zvesti medsebojni ljubezni in pri marljivem delu za naš narodni in državni blagor in napredek.“

Izseljenški urad kr. banske uprave. Družba sv. Rafaela, ki je privatna ustanova, sama ne more vseh slušajev rešiti. Potrebna ji je avtoriteta oblasti in oblastveno posredovanje. Družba nabavi potreben material in ga potem odstopi Izseljenškemu uradu kr. banske uprave v nadaljne postopanje.

Izseljenški svet je širši odbor verskih, narodnih, kulturnih, gospodarskih in vladnih krogov, ki se sestaja od časa do časa in znanstveno raziskuje razne panoge izseljenškega vprašanja. Častno predsedstvo sveta tvorijo: ban g. dr. Drago Marušič, in knezoškofa g. dr. Andrej Karlin in g. dr. Gregor Rožman.

Vse te ustanove v domovini dovolj jasno pričajo, da doma niso pozabili na nas. S kakšno ljubeznijo in skrbjo gleda cerkvena oblast na nas izseljence, nam prelepo kaže pismo mariborskega g. škofa, ki je bilo objavljeno v 3. številki našega lista. Istotako je g. ban, ki je bil med vojsko sam izseljenec in torej osebno pozna naše gorje, velik prijatelj izseljencev in mogočen zagovornik izseljenških pravic, ki je že veliko storil v prid našim izseljencem.

Tudi mi, ki se gre za našo korist, storimo svojo dolžnost! Pristopimo k Družbi sv. Rafaela!

Izseljencem, ki so izgubili hranilne vloge.

Izseljencem se vračajo izgube v propadlih jugoslovanskih bankah. Dne 18. jan. je bil objavljen zakon o izplačilu izseljenških vlog v Prvi srbski poljedelski banki, ki je svojčas ustavila izplačila.

Ker vsebuje ta zakon tudi določilo, da je g. minister financ pooblaščen za uredbo zakonomočno odrediti, da se hranilne vloge naših izseljencev izplačajo tudi, če so zapadli v drugih jugoslovanskih denarnih zavodih v dobi od 1. januarja 1925 do 18. januarja 1931, pozivlja Držba sv. Rafaela vse izseljence in njih zakonite dediče, da prijavijo Družbi sv. Rafaela za varstvo izseljencev v Ljubljani tekom enega meseca take izgube. V prijavah je navesti ime propadlega denarnega zavoda, kdaj je propadel, kdaj in na katero ime je bil vložek registriran, koliko je znašala zguba in kje se nahaja hranilna knjižica.

Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev bo potem na podlagi nabranega materiala napravila na merodajno mesto prošnjo za objavo uredbe predvidene v navedenem zakonu.

Kolonizacija južne Srbije. „Slovenec“ z dne 20. jan. t. l. poroča: Da bi se lahko mnogim, ki iščejo danes kruha dru-

god, odprla nova, bogata in za pridne roke blagoslovljena domovina v južni Srbiji ob Povardarju.

Dasi je v južnem kakor tudi v severnem predelu Srbije še vedno dovolj plodne zemlje, ki bi bila potrebna umne obdelave, ki bi se brez dvoma bogato izplačala, je za naseljevanje še najbolj ugoden južni del. Ob Povardarju so namreč začeli Turki v obilnem številu zapuščati svoje vasi in ni sile, ki bi jih zadržala. Dasi jih nihče ne priganja, je vendar med njimi nastal spontani pokret, da se izselijo v svojo svobodno domovino, v Malo Azijo, dasi vedo, da gredo v slabše tako ekonomske kakor tudi verske razmere.

Do sedaj se je izselilo že do 10.000 Turkov v Malo Azijo in kdo ve, koliko se jih bo še. Ta izpraznjena mesta pa bo morala izpolniti naseljevalna akcija, kateri ne bo treba izpodrivati nikogar. Pogoji so izredno ugodni. Zemlja je jako plodovita, podnebje pa tako ugodno, da so možne štiri žetve v enem letu. Tu uspeva vsako žito, celo riž, najlepše in najplemenitejše sadje, grozdje, ki so ga že pred vojno eksportirali v Pariz in Berlin kot takozvano tikveško grozdje. Prav tako je nad vse primeren svet za vse panoge vrtnarstva. Zelo važna pa bi postala v teh krajih kultura industrijskih rastlin, tako bombaža in tobaka, izredno ugodno je podnebje tudi za pridobivanje ricinusovega olja in opija. Rastlina, iz katere pridobivajo ricinusovo olje in ki nikjer na svetu ne uspeva tako dobro kot tu, raste kar ob cestah. Podnebje je izredno milo. Snega skoro ni in če pade, zgine že v enem dnevu. Poleti vlada sicer nekoliko hujša vročina, ki pa je znosna.

Prebivalstvo je razen Turkov, ki se izseljujejo, slovansko. Ne manjka zdrave pitne vode, tako stedenčnice kakor tudi talne vode. Prav tako je zadosti suhega kamenja, ki bo potrebno pri gradnji hiš. Iz gline bo prav lahko žgati opeko, zlasti še zato, ker je država že obljubila podporo za zgradbo nekaj provizornih opekarn, ki bodo dobavljale kolonistom potrebno opeko. Kot edino slabo je treba omeniti malarijo, ki se je v teh krajih prav zaradi zaostalosti in komodnosti Turkov močno razpasla. Vendar je država že mnogo žrtvovala za odpravo te nevarne bolezni. Zlasti plodonosno delo vrši higienski institut proti malariji v Skoplju, ki je izredno uspešno deloval in reducirjal malarijo na desetino pred vojno. V Bistrenici, kjer bo prva slovenska kolonija, je bil v preteklem letu en sam slučaj malarije. Nižje proti Demirkapi kjer so riževi nasadi, pa razsaja malarija nekoliko bolj. Bistrenica in 7 velikih naselbin v njeni daljni okolici bi se lahko absolutno sanirale z 2 milijona dinarjev. 60 do 80 milijonov Din pa bi bilo potreba, če bi hoteli rešiti vso deželo te strašne nevarnosti. Druga slaba stran ki bi jo priseljenci, ki bi hoteli graditi, bridko občutili, je pomanjkanje stavbnega lesa. Turki so namreč vso pokrajino skoro izsekali do zadnjega drevesa samo zato, da so mogli potlačiti in zasušiti prvotno krščansko prebivalstvo, s čemer so jim uničili zadnja pribežališča.

Vsak kolonist lahko računa na državno pomoč. Sicer je državni aparat v tem oziru precej počasen, tako da se je vsaka stvar kljub intervencijam nekoliko zakasnela, vendar bo februarja meseca že mogoče organizirati doseljevanje v večjem številu. Cena zemlje je seveda odvisna od kakovosti, terena in oddaljenosti od železniške proge. Tako je mogoče dobiti hektar zemlje za 1500 do 2000 Din. Povprečne cene pa se sučejo okrog 2500 do 3000 Din za hektar. V Bistrenici bo stal hektar plodne zemlje 3300 Din. Da pospeši gradbo hiš, ki bodo s časom dale pokrajini vse drugačno kulturno lice kot dosedanje kolibe, je država določila podpore od 10.000 Din za gradbo novih hiš, za popravila starih pa 5000 Din. Prav tako bo pomagala pri nabavi orodja, semen in sadik. Slednje bo dobavila celo brezplačno. Da kolonistom čim bolj zmanjša stroške, je dala železniška uprava po nalogu ministrstva vsakemu kolonistu zastoj na razpolago 2 vagona za prevoz inventarja. Sedanjim kolonistom, ki odhajajo v Bistrenico, pa je ministrstvo gozdov in rudnikov naklonilo 2 vagona stavbnega lesa, ki ga bodo gotovo nujno potrebovali, dasi je po čudnem naključju v bližini Bistrenice ostal še gozd, ki bo nudil uporaben les.

Vrnitev izseljencev. Kakor poroča „Novi iseljenik“ se hoče iz Francije vrniti okrog 3000 naših delavcev radi naraščajoče gospodarske krize.

Izseljeniški komisar v Düsseldorfu je vložil na ministrstvo socialne politike prošnjo, da se najde v domovini zaposlitev blizu 1000 našim rudarjem, ki so bili v Nemčiji radi krize reducirani. — Po svez priliki se ti ljudje ne bodo mogli zaposliti v domačih rudnikih.

O OLIKI.

Pod tem poglavjem prinašamo kratke izvlečke iz knjige Dr. Dostojen, O olici. —

Olikanost priproste gospodinje odseva ne le z njene skrbno očiščene in snažne obleke, ampak še bolj iz stanovanja in pohištva in pa od snage, ki jo opažamo v celi hiši. Niso bogvekakoli bogati ribiči okrog mest Gradeža in Ogleja. Nasprotno! Z največjo revščino se preživljajo, v ilovnatih kočah prebivajo, toda začuda snažno imajo v teh sotorih. Lepo urejene postelje, na sredi ognjišče, kroginkrog skrambe itd. Vse v redu, vse dostojno in snažno. Imajo dosti olike, vsakega tujca, ki prodaja ondi svojo radovednost sprejmejo z dostojnim veseljem in pozdravom tako, da se morajo vsakemu prikupiti ti siromaki. Kar je mogoče tem ribičem, to je mogoče tudi zadnjemu delavcu. Znažnost ni draga, a je ljuba vsem in prikupljiva. Znažnost spada k olici, in olikani moramo biti tudi Slovenci, potem nas bodo tem bolj upoštevali tudi tujci, med katerimi živimo.

3. Stanovanje.

Po stanovanjih na deželi se nahaja dostikrat neverjetno razdejanje, nered in nesnažnost; v kolonijah včasih tudi ni dosti boljše. Čujemo seveda, venomer ugovor: Revščina, skrb, za kruh, bolezen, kupica otrok..... Priznamo vse to, pribijemo zopet, da snaga ni ravno draga — kakor smo že prej povedali. Svež zrak je pa celo zastonj, in ravno tega manjka marsikje.

Stanovanje daje človeku varstvo pred slabim vremenom, v stanovanju išče človek po težkem delu blagodejnega počitka, v stanovanju opravlja službo, ali si služi vsakdanji kruh. Zato pa moraš skrbeti, da bo stanovanje zdravo, suho, zračno in gorko. Če je vlažno, zaduhlo, temno in — kakor se včasih najde — vsled raznih stanovnikov, ki ne spadajo v stanovanje, okuženo, je vsekakor nevarno zdravju. Otroci, ki so priklenjeni na tako stanovanje, bodo hiral, bodo ostali mršavi, bizgavkasti, obenem pa bodo duševno zaostali. Že z ozirom na otroke naj bi starši ne zanemarjali tistega prostora, ki jim mora biti najljubši, kjer naj si iščejo družinske sreče v krogu svojih ljubih domačih in otročičev, t. j. stanovanja. V stanovanju, zlasti če je majhno in če imaš otroke, bi naj nihče ne pušil tobaka, zlasti še v spalnici ne. Kakor hitro se čuti slab zrak, naj se soba prezrač, če tudi bi bilo pozimi. Gospodinja naj kolikormogoče večkrat posnaži po sobi, pa ne samo po sredi, temveč tudi po kotih in pod omarami, da

se ne udomači kak neljub gost v stanovanje. Lep red, največja snažnost, dober zrak — napravijo najboljši utis, če tudi je stanovanje sicer majhno in preprosto.

Okna je treba vsak mesec vsaj enkrat osnažiti, pa ne takrat, kadar na šipe solnce sije, ker bi postalo potem steklo motno, in lisasto. Preden se okna umijejo, se mora poprej prah obrisati, ki se nabere na zunanjih okvirih, da se sprahom ne vrežejo pri umivanju praske na steklo.

V spalnicah oziroma sobah, kjer so postelje, naj bo zmerom pospravljeno. Potrebno pa je večkrat zjutraj, včasih morda ob solčnih dneh, posteljno opravo vsaksebi vzeti ter dobro prezračiti in posušiti.

Kuhinjska oprava naj bo sproti osnažena in očiščena.

Nezdrava, a tudi neokusna in neprimerna je navada, da po nekaterih stanovanjih obešajo poleg in okrog peči mokro, zlasti otroško perilo. Naj se to, kar ne spada k dostojni stanovanjski opravi, kolikormogoče odpravlja tudi po priprostitih hišah. Ako ti peč ali slaba petrolejka kvari in kuži zrak, skušaj nedostatek čimprej odpraviti, da se ne bo reklo, kakor nemaren si v teh rečeh.

Znamenje nesnage je mrčes, ki se kaj rad zaredi povsod, kjer gospodari nered. Začetek za mrčes je nesnaga, ki jo povzroča zanikrnost in nemarnost. Kjer je snaga doma, tam nima stanovanjske pravice ne molj, ne bolha, ne uš, ne posteljna stenica. Če se mrčes skrivaj prikrađa, kar je sicer možno tudi v čednem stnovanju je treba grdo zalego pokončati, kajti ta stvar se množi čudovito hitro.

Tudi muhe se velika nadloga zlasti za naše družine po deželi; brez njih skoro ne dobiš stanovanja. V velikih množinah se pa naselijo tam, kjer jim je dosti hrane na razpolago, skratka, kjer je po mizah in klopeh nesnažnost doma. Da so muhe ljubiteljice gostiln, je znano. Zato pa naj bi se po takih prosorih še posebno gledalo, da bo vse čisto in pobrisano, to že vlnudnost do gostov zahteva. Izgovor, da je hiša pri cesti, da je hlev blizu, docela ne veljajo, zakaj muha sili le tja, kjer se lahko pase.

Skrbna mati, ki ji je snaga prva lastnost, bo otrokom večkrat izmijala in očistila lase, da se ne pripeti kaka nevarnost za grdo golazen. Pri deklicah je to še posebno potrebno, da so vsak dan skrbno počesane. Kakor hitro se pa zasledilo kako bitje brez potnega lista na glavi, tedaj je treba stopiti na noge — treba biti strog kot holanski policaji! —, da neljubi gost ne dobi hišne in stanovanjske pravice.

Posteljne stenice treba je z vso silo in urno zatreti, drugače je takoj oskrunjena vsa hiša. Posteljne straži je treba narazen vzeti, v vsako odprtino in špranjo viliti petroleja in čakati, da pride žival na dan, ki se potem uniči. Stranice treba potem umiti z lugom in čisto vodo, Slednjič se vse špranje še enkrat zamažejo s petrolejem. — Ako je žival že zašla v stenske luknjice, potem ni drugega pripomočka, kakor da se soba popolnoma izprazni, da se okna in vrata kolikormogoče zadela, v sobo se postavi lonec žerjavice, ki se je nanjo položilo nekoliko leče in zdrobljenega žvepla. To se ponavlja dva dni in mrčes je pokončan. Seveda se mora stanovanje prebeliti in prebarvati.

Blago za dame za pomlad kupite najbolje v TRGOVINI „DE BIJ“

navadno volneno blago 80 cm široko 80, 95, 1.10 za eden „el“
polvolneno blago 70 cm široko od 39 ct. dalje
svila volnena 100 cm široko od 1.75 fl. za „el“
katun-blago od 14 ct dalje za „el“

Trgovina DE BIJ Heerlen Willemstraat 17
Trgovina DE BIJ Hoensbroek Akerstraat

Trgovina DE BIJ Schaesberg Hoofdstraat
Trgovina DE BIJ Heerlerheide Heulstraat

SEDAJ, KO JE SPOMLAD PRED VRATMI,

je čas, da si omislite nabavo

NOVE PREPROGE NOVIH ZAVES,

PRAKTICNE SOBNE TAPETE

Imamo brezkonkurenčno izbiro, kljub temu so nase
CENE ZELO NIZKE

CENIKI IN VZORCI ZASTONJ NA
RAZPOLAGO

A. Schunck.

KERKPLEIN 12-14-16 TELEFON 864 BONGERD 14-16
HEERLEN

Slovincem v HEERLERHEIDE in okolici
naznanjam, da sem prevzel z dne 30. marca t. l.

TRGOVINO

od H. J. PRIENS

HEERLERHEIDE

BOCKSTRAAT 47. c.

Potrudi se bom svojim strankam v vsestransko zadovoljnost
ustreči. Za blagohotno zaupanje se priporoča

M. E. BECKMANN

Nizke cene!

5% obresti.

Najboljša zavarovalnica za rudarje:

Nederlandsche Maatschappij v. Verzekering
Hoofdkantoor Den Haag

Vplacila: 1.25 fl mesečno za slučaj nezgode
3.75 fl " " " bolezni

Zavarovanec prejema: v smrtnem slučaju: 250 fl.
pri stalni nesposobnosti: 1000 fl.
pri začasnih nesposobnostih: 6 fl tedensko itd.

Ker je zavarovalnica jako ugodna, se Jugoslovanom priporoča.

Jugoslovanski zastopniki zavarovalnice:
Davorin Brečko, Tumulus 3. a. EYSDEN / Belgija /
Ivan Koritnik, Kampstraat 37. LUTTERADE.
I. Mererik, Schanserweg 20. NIEUWENHAGEN
I. Novak, Rietstraat. HOENSBROEK

Iščejo se novi zastopniki, javiti se je treba na naslov:

Jean Haemers, Tudderscherweg 36. SITTARD

TEHNIČNO PODJETJE RAMAKERS

NAPRAVE ZA KURJAVO
S TOPLO VODO, PARO
IN TOPLIM ZRAKOM

35-LETNA PREIZKUSNJA
NAJBOLJI MATERIJAL
NAJNIZJE CENE

OBISK INZENIRJEV,
SVETI IN NACRTI
BREZPLACNO

WILLEMSTRAAT 91 - TELEFON 732

HEERLEN

